

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenemski ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrč leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrč leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrč leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrč leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrč leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četriristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Národnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Zakaj naši uradniki malo verjemó v obstanek Taaffejeve vlade.

II.

Δ. Poslednji izmej vladnih ukazov, ki so bili v „Slovenskem Narodu“ zadnje dni priobčeni, žuga celo uradnikom s kaznijo, če ne bodo slovenski uradovali, kolikor se tam predpisuje! O ironija! O smešnost „ukazov na papirji“! O te žalostne avtoritete državnega ukaza! Uradovalo se je in uraduje se še zdaj za trde hribovske slovenske kmete samo v nemščini; tudi na izrečeno željo se nij Slovincu s slovenskim pismom odgovarjalo in se ne odgovarja, dasiravno si strahovani ubogi kmet, ki svoje pravice ne pozna in se pritoževati kam ne ve, malokedaj upa terjati, kar mu gré. Pa kedaj ste slišali, da je bil kateri uradnik kaznovan, ker ne bi bil slovenski uradoval vsaj ono malo, kar bi bil imel? Nikoli. Še avanziral je, ako je bolj nemčaril. Zasluga je bila pri dozdanjih vladah ne izpolnovati onih ukazov, ki velevali kaj o ravnopravnosti našega jezika! Ta resnica, v 19. stoletji neverjetna resnica, mora se vedno ponavljati. Kako potlej hočete, da bodo uradniki, ki so dolgo let v teh groznih razmerah vzrasli in so jim privajeni, zdaj sami od sebe verjeli, da je konec pritiskanja Slovanov na steno, in da ima ministerstvo Taaffe, ki hoče tega konca, dolg obstanek.

Zatorej mora zdanja vlada svojim uradnikom pri nas resno besedo izpregovoriti, če hoče, da bodo videli, da nje uže obstoječi

ukazi odslej némajo biti več le na papirji, in če hoče, da bodo verjeli, da Taaffe nij le za šalo in za kratek „intermezzo“ vlade prevzel, samó da bi nekaterim uradnikom priliko dal z eventualno opozicijo v tem „interegnu“ političnih zaslug pridobiti si in pod prihodnjim spet ustavovernim ministerstvom tem bolj avanzirati. Prijazne in pomirljive vladne besede stranki ne zadostujejo. Če nam vlada sicer lepo govori in obeta, a če poleg tega pusti, da uradniki po svoje dalje mej nami nemčarijo in v nemško-političnem smislu proti narodu delajo, potlej se ve da nij čudno, da se uradniki pri nas tolažijo, da to ministerstvo „ne bode dolgo“ in ga tedaj nij treba bati se. Mi samó z lepimi besedami ne moremo dolgo zadovoljiti se. Za to želimo, da bi vlada z uradniki pri nas odločno in moško besedo govorila, da vendar enkrat neha škandal od vladnih organov preziranih vladnih ukazov na papirji, kakoršen se gotovo v nobenej drugej državi ne nahaja.

Vlada pa, če hoče, da bode naša birokracija dobila vero v obstanek zdanjega ministerstva, v njega moč, in tako potreben respekt pred vlado, katerega respekta dozda nij, mora tudi dejansko pokazati svojo moč s tem, da jo postavno tako rabi, ako vidi nepokorščino, kakor jo je rabila Lasserjeva vlada, (katera je celo postavno mejo prekoračevala, česar mi nikoli svetovali ne bodemo). V tem oziru pa vidimo dozda tako mehkoto, tako prizanašljivost, da se čudimo. Lasserjeva vlada je brez vprašanja prestavila našega domačina nadzornika Šolarja iz domovine ven v Dalmacijo, da si

se je Šolar vladi udajal, a mi se niti agitatorja Pirkerja znebiti ne moremo. Brezozirno so dovolili ustavovorni ministri, da sta pri nas paševala zoper zakon Vidman in Vestenek, brezozirno so še prej odstavili preobjektivnega Wurzbacha, brezozirno so 1877 še pred iztekom dobe razpustili deželni zbor kranjski. A mi se zdaj niti jednega političnega rovarja Kalteneggerja otresti ne moremo, da si je najdelavnejši agitator vladi zdaj opozicijske stranke, Kalteneggerja, ki mu nič drugega ne privoščimo, nego da se vrne v svojo ožjo domovino, ali kamor je mej svoje rojake, od nas proč, ki ga maramo toliko, kakor potnik vode v čevlje. Pa kaj pravimo. To so še glave. Ali vlada si menda niti ne upa nižjih organov svojih resno okarati, ne govoreč o resnejših koracih. Le vzemimo, da uradna „Laibacherica“ še zmirom nemško ustavoverno barvo kaže, kjer le more, in da ta list obstoječo vlado ravno tako zagovarja, kakor zanikerni sin, ki se svojega očeta sramuje. Če vlada niti pri svojih oficijoznih novinarjih, ki so jej udi-njani od denes do jutri, ne pokaže avtoritete, kako je bode drugje pri svojih organih, ki spadajo v mogočno nje hierarhijo. Tako pa dolgo ne sme ostati.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 16. junija.

Za izdelovanje novega obrtskega zakona se je sešla v Beči komisija, katere predseduje minister Pražak, nje članovi pa so zastopniki notranjega, trgovinskega in ju-

Listek.

Poslednja pisma mojega prijatelja.

I.

Dragi moj! Tvoje očitjanje je opravičeno. Dve leti je prošlo, odkar sem Ti zadnjič pisal. Izgovarjal se ne bom nič, povedati Ti hočem, kaj se je z mano godilo, in ko izveš, kaj je bilo krivo, da sem bil na ves svet in tudi na Te pozabil, upam, da me ne obsodiš, temuč da me boš le miloval, saj poznam Tvoje prijateljsko srce, katero ne neha po meni poizvedovati in ne miruje, dokler se zopet ne oglasim.

Nekako v zadregi sem, ne zato, ker Ti hočem skrivnosti svojega srca razodeti, — saj dobro vem, da jih ne razodenem nevrednemu, — temuč ker ne vem, kako bi začel in kako bi pripovedoval, da ne izpustim kake važne okolnosti in ne postanem preveč nejasen. Skušal bom pripovedovati mirno, ako se mi to ne posreči vselej, in ako Ti ne bo precej vse jasno, prosim Te, ne jezi se in ne sodi me preostro, temuč pomisli, da je moj mir bolj prisiljen,

kakor naraven, da še vse žilice mojega bitja trepečejo, in da jih lahko majhen vetrič zopet v burno tresenje spravi. Nadejam se, da me bo Tvoje prijateljsko srce razumelo; ako Ti pa vendar moje besede ne bodo povsod prav jasne, poskušaj uganiti mojo misel, saj me poznaš, morebiti še bolj, kakor se sam poznam. Videl si dnó mojega srca, in veš, kaj more v njem vzrasti, kaj ne.

Čemu toliko uvodnih besedi v pismu, katero je namenjeno prijatelju? Prijatelj ne zameri! Spominjam se neke Tvoje slabosti. Ti imaš namreč navado, da moja pisma na drobno sito staviš, in vsako besedo pretehtaš. Nekdaj se tega nijsem bal, še vesel sem včasih bil, da mi je Tvoja ostrá sodba priliko dala, zavrniti Te tu pa tam, in dokazati Ti, da se tudi jaz nijsem zastonj logike učil. Zdaj pa me ne veseli pipati se zavoljo besedij, in občutljiv sem zdaj takó, da me lahko mine volja pisati Ti, ako mojim slabostim ne boš prizanašal.

Kar mi je pripovedovati, nij nič nenavadnega; ponavlja se in ponavljalo se bode, dokler bo kaj ljudi na svetu. Važno je pa zame, ker

le enkrat živim, in je to moje življenje ogrenjeno za vselej. Prijatelj, jaz sem bolan, in mojej bolezni nij zdravila. Kje je zdravnik, kateri ume ozdraviti potrto srce?

Prišlo je pa to tako-le:

Videl sem jo prvokrat na čitalničneji veselici v . . . , kjer sem takrat še bil. Obstal in strmél sem, ko sem jo zagledal. Kolikokrat sem nasprotovaje drugim trdil, da se srce ne more na prvi pogled vneti, a tedaj skusil sem sam nasprotno: krasna podoba me je bila v hipu očarala. Proč je bilo moje razveseljevanje ta večer. Tih in zamišljen sem sedel pozno v noč v njené bližini, a iz njenega očesa nij mi zasijal ni jeden žarek, kateri bi bil mogel kaj upanja viliti v moje hrepeneče srce.

Prešlo je nekoliko mesecev za tem večerom, a nijsem je videl več. Ščedil nijsem niti časa niti stopinj — zastonj! — skrita je bila mojemu očesu. Moja nada najti jo, je čedalje bolj ginila, — jel sem se premagovati, njeno podobo iz srca trgati in misli nánjo iz glave izbijati. —

V misli vtopljen sprehajal sem se nekega

stičnega ministerstva in vodja državne tiskarne Beck.

Glasilo **moravskih** Čehov, „Moravska Orlice“ in organ ministra Pražaka, piše o cesarjevem potovanju tako-le: Nismo se domisljali, da bode cesarjevo potovanje naenkrat vse preobrnilo in tudi rajše vidimo da se vladno delovanje za spravo in ravnopravnost počasi razvija, kar je gotoveje, nego-li hipni preobrat, ki bi nam sicer hitro pomagal na noge, a bi nas mogel baš tako hitro pahnuti nazaj v globino; in vendar je cesarjevo potovanje jako važnega in vrlo političnega pomena, kajti ono sankcionira besede in dejanja, katera naša vlada ali proglašala ali izvaja.

V **tržaškem** deželnem zboru je bil sprejet predlog deželnega odbora, naj se vnovič vlado prosi, da v Trstu osnuje italijansko pravno fakultet.

V **tirolskem** deželnem zboru so tirolski škofje v posebnej izjavi protestirali zoper osnivanje protestantskih občin v Inomostu in Meranu, ker to je na kvar zvestovernej Tirolskeje.

V **zgornje-avstrijskem** deželnem zboru je poslanec Gross, menda iz jeze, ker njegova volitev za državni zbor nij bila potrjena, grdo naprda vlado, očital jej, da je žalila ustavo in jezikovno vladno naredbo ostro kritikoval. A konservativci na taka očitovanja nijso molčali. Na Grossovo očitvanje, da vlada ne skrbi za prebivalstvo, je dejal poslanec Lehner, da grof Taaffe ne vlada še deset let. Gross je dejal, da so zdaj v zgornje-avstrijskem zboru Nemci in Čehi. Cesarski namestnik je branil vlado in dejal, da to, ker se l. 1879 deželni zbor nij sklical, nij žaljenje ustave.

Klub narodne stranke **hrvatskega** sabora je sprejel soglasno hrvatsko-ogersko nagodbo. Zoper nje celoto nij nobeden govoril, samo zoper posamne določbe njene. Denes se o tem predmetu pričinja debata v saboru.

Vnanje države.

Srbskega kneza ne bode noben minister spremljal v Beč, ker bode celemu ministerstvu za časa kneževine nenavzočnosti v Belgradu izročena najvišja vladna oblast.

Francoski vojni minister Farre je dejal v Le Mansu, da Francoska še nij nigdar tako dobro stala, kakor zdaj; to velja tudi o reorganizovanji armade, katera ima legijon meščanov, nepremišljivo naslanjajočih se na kmete. „Armada nigdar nij bila močnejša, in če se zopet vrnejo dnevi nevarnosti, našli nas bodo pripravljene. Mi lahko rečemo: Armada ne zanemari svojih dolžnostij in jih ne bode nigdar zanemarjala.“

Iz **Berlina** se javlja: Ne sodi se prav, ako se misli, da bode konferenca dala Grškeje mandat, da bi ta zasedla od nje zahtevano ozemlje. Kadar bode komisija na mestu dolo-

čila novo grško-turško mejo, in jo bodo odobrile vlasti, potem Grškeje ne bo trebalo novega ozemlja vojaški zasedati.

V **angleškeje** dolenjej zbornici je bil 14. t. m. nastal velik hrup: Irec O' Donnel je Gladstona interpeliral o baš za Angleško imenovanem francoskem poslaniku Challe-mel-Lacouru, nij-li novi poslanec udeleževal se pariške vstaje po nemško-francoskej vojski. Gladstone je na to kot odgovor predlagal resolucijo, naj se O' Donnela ne posluša. Celo Irci sami obsojajo O' Donnela, ker je se svojo interpelacijo hotel škodovati francoskej republiki in zapreke delati Gladstonu.

Dopisi.

Z Gorenjskega 15. junija [Izv. dop.]

V vašem cenjenem listu sem pred nedavnim časom bral dopis z Bleda, dokazujoč, kako strašni nemškutarji smo mi Gorenjci. Tam je omenjeno, da ni jednega slovenskega časopisa nij dobiti v našem kraju, izvzemši dve gostilnici v Radovljici. Da ne bode kdo napačno sodil o nas, naj mi bode dovoljeno, oni dopis nekoliko pojasniti. Žal, da po gostilnah na Bledu kakor tudi drugod ne dobode človek slovenskega časopisa, vendar se zategadelj ne sme misliti, da bi gostilničar uže bil nemškutar. Oštir naročuje liste za goste svoje in če ima le nemške liste, je uzrok ta, da za slovenske nihče ne povprašuje, kadar v gostilno pride. Dobro se vem spominjati slučaja, da je več narodnjakov v gostilno dospevih nemški vprašalo: „Haben Sie welche Zeitung?“ — Se ve da oštir je le nemške časopise mislil, in prinesel je samo te, dasi je imel tudi „Slov. Narod“. Vidite dakle, slovenska gospoda je sama kriva, da se na kmetih širijo bolj nemški nego slovenski listi.

Kar pravi g. dopisnik v „Slov. Narodu“ dalje, da se tukaj vse le v švabščini nagovarja, je tudi resnica, ali kdor vé naše razmere, tudi to lahko raztolmači. Kakor drugod, ravno tako si tudi tukaj kmet želi še kakšen novič pri-služiti, in kje je to lažje, kakor ravno na železničnih postajah, posebno na leškeje. Kako potrebna je voznikom, kateri občijo s tujci, „zveličavna“ švabščina, naj pojasnim z jednim samim slučajem. Voznik, kateri ljudi vozi od železnične postaje na Bled uže več let, imajoč dobre konje in lep pripraven voz, nemščine ne ume nič, in zarad tega ima tako malo vožnje, da je uže sam sklenil vse to popustiti. Nasprotno pa drugi njemu tovariši, kateri neko-

liko nemških besedij izgovarjajo, — se ve, da le priučenih, kakor papige — imajo vedno dovolj potovalcev, kajti vsak tujec, naj si bode Slovenec ali Nemec, le nemški govori, in takega voznika išče, ki nemški kramolja, dasi bi se morebiti čisto lažje razumel se slovenski govorečim.

Take so razmere pri nas, zatorej se nij čuditi, ako vsak preprosti kmetič želi znati nemški in zaradi tega tudi svojo deco pošilja na Koroško, da se tamkaj nauči nemščine.

Zavedni Slovenci, obiskujoči „raj“ naše dežele, dajajte sami kmetu lep vzgled, in zagotavljam vas, da se bode potem mnogo manje tožilo, da se po Gorenjskem vedno bolj razširja nemčevanje!

Iz Trsta 14. junija. [Izv. dop.] Tržaške lahončiče jezi, da se Slovenci ne zmenimo za umazano njih grozenje. Ti junaki porabijo najrajše priliko pokazati svoje surovo junaštvo in laško kulturo, ako jih je mnogo skupaj pozno v neči pa da srečajo jednega samega Slovenca. Začnejo zabavljati s kako slovensko besedo, potem mogočno poudarjajo, da je tu Italija, ter, da bodemo skoraj morali črez gore pobegniti. Ako pa vidiš le dva od naših ljudi, ne črhne noben besedice, ker se je uže marsikatera lahonska duša v tacih slučajih hudo opekla.

Kako je tiskovna svoboda odmerjena v Trstu je čuda. „L' Indipendente“ sme pisariti malo ne kar mu drago. Ako še bolj psuje naš slovenski narod in zabavlja ter na boj provocira, ne bode nigdar zaplenjen. Minoli teden je širokoustno objavil, da je bil iz uječe izpuščen kavarnar, ki je pred dvema letoma po ulicah lépil izdajske plakate. Prebivši svoje kazni, je bil črez mejo v blaženo Italijo prognan. Zdaj pak je v svojem rojstvenem kraju na duhu in telesu zapuščen, in zatorej so mu rodoljubi poslali 200 gld. v podporo.

In tako sme brez ozira na vlado v Trstu lahonski list pisariti! Bog obvaruj, da bi se „Edinost“ drznila izražati svojo simpatijo do kakega političnega mučenca — takoj bi jej prepovedali izhajati.

Našega namestnika ne bodem hvalil niti ne bodem objavljaj tu občnega ljudskega menenja o njem. Kakó treba bi v Trstu bilo kakega Jovanoviča ali Rodiča — to vsi čutimo izven lahonov.

poletnega dne v senčnatem mestnem logu. Na zeleni trati pod širokovejnatim drevesom zagledam lično knjižico. Poberem jo in odprem. Bil je dnevnik in sicer — kakor je bilo soditi, pisan od nežne ženske roke. Da se nijsem motil, pričal mi je podpis Milica, kateri se je tu pa tam nahajal. Nijsem mogel premagati svoje radovednosti, temuč sel sem v senco in prebral zanimive beležke od kraja do konca.

Branje tega dnevnika je moje radovednost vedno bolj vzbujalo. Kdo je pisateljica tega dnevnika? To vprašanje se mi je s tem večjo silo vrivalo, ker sem našel v teh zapiskih mnogo sicer kratkih a krepkih potez, katere so nosile znak, da izhajajo iz globoko čutečega srca, in da jih je pisala omikana roka. Iz vsega pa da je odsevala neka posebno dobrodejna skromnost in odkritosrčnost.

Na nekem mestu stale so te-le besede: „Spolnila sem dvajseto leto. Mojih vrstnic nekatere so uže omožene, druge imajo vsaj žene uže zbrane. Kaj bo pa z menoj? Imela sem tudi jaz nekoliko snubačev, ali za moje

srce nij bil nobeden. Ali ne porekó ljudje, da sem izbirlčna? Naj porekó, kar hoté, jaz nikomur ne podam svoje roke, ako ga ne spoštujem, in mu tudi svojega srca darovati ne morem. In kako bi spoštovala moža, kateri gleda le na zunanost in le po mojej doti pozveduje, a se ne briga za to, kaj se v mojej duši godi, kako jaz o svetu in življenji sodim, in kje človeško vrednost iščem. Meni se zdi, da se izmej dosedanjih mojih snubačev nobeden nij trudil le moje srce pridobiti.

Ali pa ne zahtevam preveč? imam li sploh pravico to zahtevati? Je-li možu občutno žensko srce dovolj? Je-li pametno svojo srečo zidati le na občutke, kateri se pri slabem človeku tako lahko spremené?

Na vsak način moram misliti tudi o tem, kaj je pri moških odločilno, kadar si izbirajo neveste. Mislim, da se ne motim, ako rečem: Lepota, izobraženost in denar. Nekateri se ve da nijso strogi v vseh treh zahtevah, premda si vsakdo njih uresničenja želi.

Sem li lepa? — Včasih se mi zdi, da sem, včasih, da nijsem. O tem ne morem so-

dit. Pa tudi ko bi mogla in hotela, moja sodba bi ne bila veljavna. Nekateri ljubi ponosno rožo v gospodskem vrtu, drugemu je bolj všeč pohlevna marjetica na zeleni trati. Ko bi se smela primerjati cveticam, rekla bi, da sem podobnejša priprostej marjetici, kakor gospodskej roži.

Sem li izobražena? Ako se primerjam svojim vrstnicam, katere so obiskovale višje dekliške učilnice, ali prebile več let v družih zavodih, moram priznati, da je moja izobraženost zelo plitva. Druga dekleta govore francosko, laško, nekatera celo angleško, — znajo zgodovino in zemljepisje, prirodopis, prirodoslovje in kaj jaz vém, kaj še vse. Govoriti znajo o vsem in vse presojudati. Ko jih včasih tako poslušam, še razumem ne vsega, kar si pripovedujejo. Nij čuda; jaz sem se v šoli učila le brati, pisati, računati in ženskih ročnih del; o družih predmetih imam komaj pojem. Razen svojega materinega slovenskega jezika znam le nemški, in za veliko silo tolčem laški. Po dokončanem šolskem obiskovanji sem imela le malo prilike dopolnovati svojo pomanjkljivo

Za proslavljanje tisočletnice slovanskega jezika namerava baje „slovensko delavsko društvo“ kaj ukreniti. Močij ima dovolj na razpolaganje, in bi prav potrebno bilo kaj storiti v tem oziru.

Lahonski mlečnjaki so opustili svoje petarde in plakate, pa so se poprijeli družih sredstev pokazati svojo srd nad Avstrijo. Takó na primer so trije mladi pisarji na velikem trgu pri belem dnevi metali črešnje nekemu stotniku v obraz. Ta prime sabljo, da jo izdere in svojo čast dostojno brani, toda ljudstvo je hitro pritislilo, in ga dalo zapreti. „L' Indipendente“ o tem dogodku molči, ker mu je po godu.

Tržaški deželni zbor se je z navadno ceremonijo odprl. Laška juridična fakulteta bode zopet prišla na vrsto. Rad bi človek znal, za koga bi jo napravljali? Za peščico Lahov? Nikakor! Kje smo pa mi Slovanje, kateri imamo ogromno večino? Čemu bode Trstu pravna fakulteta, ker naši „irredentariji“ — znani dobri Avstrijci — itak največ svoje sinove pošiljajo na italijanska vseučilišča, in sicer v Padovo ali v Rim, želeči iskreno, da bi se njih sinovi bolj navdušili za blaženo „Italijo“ ter bi jih ne „pokvaril“ avstrijski duh graške ali dunajske univerze. Naj se deželni zbor tržaški rajše bavi s tem, da dobode Trst potrebnih šolskih postav, katerih še zdaj néma. V tržaški okolici naj bi se napravile dve štirirazredne šole z domačim slovenskim učnim jezikom, kakor bi jih zelo potrebovali. Povsem slovenska okolica plačuje dovolj tržaške občinske denarnice in sme z vso pravico zahtevati, da se v nje šolah izobražujejo otroci na podlagi materinega jezika, ne pak tujerodne laščine.

Italijansko tukajšnje telovadno društvo je imelo dné 9. t. m. zvečer ob 8. uri izlet v Barkovlje. Tam so ti vrli patrijotje po navadi uganjali svoje burke. Kolikor so si upali, so namreč kazali se „pravimi Italijani“. In kdo bi jim zameril, saj po nič družega niso šli tija, nego kazat svojo veliko ljubezen do svoje „prave“ domovine. Vrli Barkovljani — vzgledni rodoljubi — pak so tudi pošteno pokazali tem „izgubljenim ovcam“, da je zemlja, kamor so lahonski propagandovci prišli laško kulturo širit, slovenska in avstrijska. Zatorej so, čuvši veleizdajske napitnice onih, na vse grlo zaklicali: „Živela Avstrija! Živio naš cesar

Franc Josip!“ Kakor da je treščilo mej „laške“ telovadce, vsi so se pri teh navdušenih klicih vernih Avstrijcev nekako prestrašili in vsi poparjeni so hiteli domov v Trst. Bilo jih je najbrž strah pred Barkovljani, in zatorej so odrinili takoj, da bi jih ti poznejše morebiti ne poslali „na odgon z odkazanim potom“.

Policija bi pač imela zabranjevati take zabave „društvo“, ki je na glasu, da dela pot Italiji „irredenti“. Tudi bi njega kolovodje sami lahko bili uže izprevideli, da je nevarno hoditi v kraje, kjer izdajic domovine ljudstvo ne mara trpeti mej soboj niti nehče poslušati njih grešnih klevetanj. Kakšen krik bi takoj nastal, ako bi kako slovensko društvo priredilo izlet v kraj, kjer bivajo „Italijani“! Nasprotniki bi kričali po svojih časnikih, da hodimo okolo provocirat in nemir delat. Ali slovenska društva so bolj pametna. Ona napravljajo veselice jedino na svojej zemlji mej svojimi rojaci, a ne pri — naseljencih. Ta svet naj bi si zapomnilo tudi omenjeno telovadno društvo za prihodnje slučaje.

Oproščenje gospe Dal Col (znane morilke svoje soproga ljubimke) je v četrtek zvečer ob 11. uri po noči napravilo na ljudstvo dober utis. Obilo ljudj je v velikej gnéti čakalo poleg poslopja deželne sodnije izida obravnave. Ko se je čulo, da je zatoženka oproščena, je po vseh ulicah bilo čuti klicev „živela“ in občinstvo je burno ploskalo od veselja.

Končno naj še omenjam, da je v nedeljo dné 13. t. m. v tukajšnji sv. Antona cerkvi se slovesno sv. mašo praznovala se stoletnica nje sezidanja, pri katerem obredu so bili pričujoči malo ne vsi višji dostojanstveniki tržaškega mesta.

Domače stvari.

— (Ljubljanski siromaki) bodo v znamenje veselja zaradi cesarjevičeve zaroke imeli dné 4. julija v prostorih tukajšnjega starega strelišča brezplačen obed, za katerega priredbo nabira kasir g. Hengthaler prostovoljnih darov.

— (Imenovanje.) Goriški slovenski deželni poslanec dr. Josip Tonkli je imenovan za namestnika goriškemu deželnemu glavarju.

— (Vojaško kopališče) na Ljubljani se je odprlo dne 15. t. m. Kdor plati določeno ceno, more se tam kopati. Od 8.—10.

ure dopoldne je kopanje dovoljeno samo gospem in gospodičinam. Razen o nedeljah in praznikih poučuje se v plavanji vsak dan od 6. do 8. ure zjutraj ter od 1. do 4. ure popoldne. Učitelji, dijaki in učenci tukajšnjih šol plačujó samo polovico kopališčine.

— (Požar.) Posestniku Josipu Verbajsu v Št. Petru in Pavlu poleg Litije je dné 19. m. m. predpoludnem, ko so bili vsi domačini na polji, pogorela hiša z gospodarskimi poslopji vred. Škode ima pogorelec 1600 gld., zavarovan je bil pak samo za 200 gld. pri graškej banki. Ogenj pravijo da je zanetil pepel, katerega so pod streho spraviti prinesli, a najbrž še nij bil popolnem ugašen.

— (Učitelji radovljiškega okraja) imajo letno zborovanje denes v četrtek dné 17. junija v šolskem poslopji v Radovljici z naslednjim sporedom: 1. Volitev dveh perovodij in predsednikovega namestnika. 2. Opazke g. c. k. okraj. šolskega nadzornika pri letošnjem nadzorovanji posameznih šol. 3. Pravo-pis v ljudskejši, združen z govornimi vajami. Poročevalec g. Medic. 4. Praktično vodilo učiteljem k uspešnemu pouku v pisanji. Poročevalec g. Thuma. 5. Poučno pojasnilo k natančnemu izdelovanju (odgovor) statističnih vprašalnih pol (Fragebögen). Poroča g. Trojer. 6. Volitev enega zastopnika učiteljev v okrajni šolski svet. 7. Poročilo predsednika okraj. učiteljske knjižice; volitev novega knjižničnega in stalnega odbora. 8. Povoljni nasveti posameznih zborovih članov. Po tem zborovanji bode imelo okr. učiteljsko društvo svoj občni zbor. Volil se bode novi odbor ter določil njega delokrog.

— (Premembe pri učiteljstvu na Kranjskem.) Stalno postavljeni: Gospod France Medic (II. učitelj) in gđc. A. Hofbauer (III. učiteljica) v Radovljici; gospod Jekovec v Ljubnem in gospod A. Junec v Dobravi; v Bégunje pri Cerknici pride začasno gospod Jakob Žebre, dosihmal v Waldherrjevem zavodu v Ljubljani. V Idrijo pride g. L. Žorž s Primorskega.

— (Ponarejenega vina) je tržaška komisija dala predvčeranjem jedenindvajset sodov izliti v morje.

— (Roparsk umor.) Iz Muj pri Trstu se piše, da je žandarmerija našla v obcestnem jarku dné 13. t. m. delavca Antona Roisa, vsega krvavega in mrtvega. Jedva 300 korakov od

omiko. Moji starši mi niso dovolili, da bi bila tičala v knjigah, pomagati sem morala in še moram materi pri vsakem delu. Le po dokončanem delu, ob nedeljah in praznikih, dopusti mi oče, da si vzamem kako knjigo iz njegove knjižnice. Njegove knjige so večinoma slovenske, izmej nemških pisateljev ima le najimennitnejše. Vsega skupaj sem primeroma z drugimi dekleti moje starosti mnogo premalo brala. Nekatero knjigo, katera se mi je posebno dopala, prebrala sem dvakrat, trikrat, — ali to ne more nadomestiti tega, kar nijsem brala.

Ondan sem bila pri sosedovej Olgi. Pokazala mi je svoj spis „o estetiki ženske toalete“. Jaz nemam nikacega spisa, da bi ga mogla komu pokazati. Razen kacega pisma in tega dnevnika ne pišem ničesar. Kje bi tudi čas vzela, ako bi tudi zmožna bila kaj napisati. Svoj dnevnik pišem le po noči, predno grem k počitku. In kako mi gre trdo in počasi! Včasih potrebujem več dni, da kako misel na papir spravim, in ko zapisano misel preberem, vidim, da nij več taka, kakor se je bila

v mojej glavi rodila. In ko bi kdo moje pisanje bral, menim, da bi se lahko smijal mojej dušnej revščini in okornosti.

Kako je z mojim bogastvom? To je nekim snubačem glavna stvar. Naravno hojé se ženine zapravljalivosti, ali pa sami nehčejo nekaterih dražih razvad družinskemu življenju žrtvovati, zato iščejo velikih dot. Moj oče mi je obljubil, ako se omožim, hišico, v katerej stanujemo, in nekoliko denarne pomoči za začetek. Zdi se mi, da s tem ne bode vsak snubač zadovoljen, posebno ker ljudje mislijo, da je moj oče bogatejši, nego je.

Iz vsega tega prisiljena sem posneti si nauk, da nemam pravice domišljevat si Bog ve kaj, in da ne smem previsoko gledati. To spoznanje sicer nij tolažilno, ali dobro je vendar. Boljše je, odreči se prenapetim nadam in domišljijam, kakor izpostaviti se bridkim prevaram. Popolnosti torej na moškem, kateri se mi bode hotel bližati, ne bodem iskala, ker meni samej toliko tega manjka, kar se od našega spola zahteva.

Tako dnevnik. Te in druge besede, ka-

tere sem bral, razvnele so moje srce, da je začelo vreti v njem, močno vreti. Zaljubil sem se v neznano pisalko tega dnevnika. Pristaviti pa moram, da se je ob enem z novimi občutki z vso živostjo pokazala podoba moje krasotice iz čitalnice v mojej duši; vse občutke, katere mi je vdihnil dnevnik, prenesel sem nánjo.

Kako zamaknen sem bil v berilo dnevnika, povzameš lahko iz tega, da se nijsem spomnil, da je branje tujega dnevnika velika brezobzirnost. Meni ves čas nij prišlo na misel, da nemam nikakeršne pravice tujih občutkov in skrivnosti zasledovati, — bilo mi je le to na mislih, kako bi se seznanil z ljubeznjivo posestnico najdenega dnevnika. Pričakovaje, da se najbrže precej, ko izgubo zapazi, vrne, ostal sem več ur blizu mesta, kjer sem dnevnik našel, ali nij je bilo. Tudi drugi in tretji dan sem šel zastonj v mestni log. Ves ta čas je pa bil záme jako mučen, ker sem si moral misliti, da je mladej gospici gotovo hudo po tej izgubi, in uže sem hotel najdeno knjižico oznaniti v časniku, ko zapazim, da me je ona prehitela.

(Dalje prih.)

svoje hiše oddaljen je ležal umorjenec. Pri vzglavju njegovem so bili štirje krvavi kameni, katerih so se še držali mrtvečevi lasje. Ker pri Roisu niso našli niti onih 6 gld., katere si je bil mej tednom prislužil, se sumi, da je bil umorjen in oropan.

Slovensko šolstvo.

Abecednik za slovenske ljudske šole.

Sestavila A. Razinger in A. Žumer, ljudska učitelja. V Ljubljani. Natisnil in založil Ign. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

V c. kr. založbi šolskih knjig v Beči je izšla leta 1878 „Začetnica in prvo berilo za ljudske šole“, katero je spisal J. Miklošič, učitelj v Mariboru. Razen nekaterih menj važnih grajanih napak čitali smo o tej drobnej knjižici briljantno kritiko v „Slovenskem Narodu“, katera se denes tem menj more razumeti, ker ona „Začetnica“ mogoče da dobro služi slovenskim štajerskim šolam, a za slovenske šole na Kranjskem skoraj mij za rabo, kajti preveč je nabodena se štajerskimi dijalektičnimi izrazi, da omenim samo jedne napake, ki se je izpustila iz tadanje kritike. Kranjskim učiteljem nij se bilo dakle poprijeti te „Začetnice“; je-li so pa hoteli ostati in se zadovoljiti s starim „Slovenskim Abecednikom“, ki od samega popravljanja v vsakem novem izdanji zdaj uže izgleda kakor skrpucana suknja? So sicer pedagogje v Ljubljani, navdihneni od liberalstva, ki še hvalijo stari abecednik in so v tem oziru strašno konservativni — se ve, da iz posebnih uzrokov. K sreči ti gospodje v nemške družbeni sobi na Starem trgu v tej zadevi niso odločevalni in merodajni. Učiteljstvo na Kranjskem je zbog starega abecednika v šoli trpelo silne težave, ki so naraščale še, kolikor bolj se je v novih njega izdanjih popravljalo in krpalo; teh težav nij odpravila tudi Miklošičeva „Začetnica“, dasi je morebiti popolnem po volji štajerskim slovenskim učiteljem. Učitelja Razinger in Žumer lotila sta se dela ter izdala letos nov slovenski abecednik, katerega bodo slovenski učitelji rabili lahko z najsijajnejšim vspehom. Žal! da se to nij zgodilo preje, predno so si sestavili štajerski slovenski učitelji svojo „Začetnico“, kajti korist je vidna, ako bi se po vseh slovenskih šolah poučevalo na podlagi jedne ter iste slovenske začetne knjige.

„Abecednik“ imenovanih dveh ljubljanskih učiteljev je sestavljen po izvrstnej metodi. Poleg tega, da se je v tej knjižici uže enkrat dosegel brezpogojno potreben velik tisek in razločen, uvedena je pri vajah v pisanji taka metoda, ki pomaga učitelju iz prvih sitnostij, a učenec si prilasti brez teškoč pravilne in lepe pisave. Vsa pismena so genetično uvrščena. Pri učenju lepopisja rabi gg. Razingerju in Žumru analitiško-sintetična metoda. Vsaka črka je razdeljena v svoje posamične dele in sicer tako, da učenec iz pismene podobe uže natanko vidi, kedaj ima narisati tanko, kedaj debelo črto, kedaj se obe črti združujeta in na kakšen način. Pri vseh vajah v pisanji so v posamičnih črkah tanke črte strogo in vidno ločene od debelih, ali bolje, obe črti se vidno združujeta. Ako se bode učitelj strogo držal v tej knjižici*) pokazane metode v pisanji, potem lep vspeh njegovega truda ne more izostati.

Posebno skrbno pa je uredovan nazorni nauk tega abecednika in berila. Ne samo, da je tisek prav lep, kakeršen takej začetnej

knjigi mora biti, kakeršnega je pa bilo pogrešati v vseh dozdanjih abecednikih, naglašati je posebno lepi slovenski in dosledni jezik. Prezrla se je sem in tja kaka slovnična napaka, bolj skrita, tudi se nahaja kak tiskoven pogrešek in lapsus penae, ali v obče bode ta del popolnem ustrezal šolskim zahtevanjem, posebno, ako se izdatelja ne bosta strašila truda in knjižico popolnem pregledala predno da jo dobé učenci v roke.

Ta „Abecednik“ je velik napredek v ljudskem šolstvu, to se lahko smelo trdi, in nedvomno je, da ga naučno ministerstvo uvede v slovenske ljudske šole. Se ve da, ko bi šlo po volji onih kranjskih šolskih „vodij“, ki tudi za šolsko mizo delajo svojo politiko, romal bi Razingerjev „Abecednik“ kar direktno v koš. Zadnja leta, ko so nekateri nemškovalni učitelji usurpirati si hoteli vodstvo kranjskemu šolstvu, bodo v zgodovini kranjskega šolstva enkrat črno zaznamovana. Podprti zmirom od prejšnjih „ustavovernih“ vlad zanesli so svojo strankarsko in nemškovalno politiko na pedagogiškopolje in žalostni sad tega početja se denes v vsem slovenskem šolstvu vidi. Slovenskim šolam je manjkalo najpotrebnejših slovenskih knjig, ker prejšnje, v c. kr. zalogi šolskih knjig izišle, so zastarele in zgubile svojo vso vrednost, ali kakor hitro se je žrtvoval kak slovenski učitelj in hotel odpomagati takej šolske siročini z izdajanjem slovenske prepotrebne knjige za slovenske ljudske šole, pali so direktorji kranjskega „Lehrervereina“ čezenj in črez njegovo knjigo in se sumičenjem „veleizdaje“, ker se v dotičnej knjigi rabi morebiti izraz „slovenski“ na mesto „kranjski“, dali so na vse strani migljaje, da ta in ta učitelj, ki je spisal to in to šolsko knjigo slovenski, je panslavist, da se mu mora izdajanje prepričati. Vsakdo vidi, kolika škoda in kvar slovenskemu šolstvu je vzročala iz tega; kajti zavirljivost in strankarsko šikanovanje „ustavovernih“ učiteljskih kolovodij jemalo je narodnim učiteljem veselje do daljnega delovanja a oni gospodje, ki so na narodne učitelje pritiskali, niso mogli zbog svoje kolosalne nezmožnosti spraviti na dan ni najmanjše stvari, ki bi koristila slovenskejši šoli, a ko bi mogli, ne bi je hoteli uže iz svojega zagrizenega sovraštva do vsega slovenskega. In tudi pri Razingerjevem „Abecedniku“ se isto ponavlja; pri učiteljske skupščini v lanskega leta se je njegov rokopis temu „Abecedniku“ sprejel od vseh navzočnih učiteljev brez ugovora, tudi g. Sima in Gariboldi nijsta imela nač njim česa kritizirati — a denes vendar ta dva gospoda hočeta mej učiteljstvom osnovati opozicijo zoper ta „Abecednik“. Zakaj? Kje je doslednost? In povsod je prekoristni običaj, da se novo izdane šolske knjige dajejo v recenzijo in poročevanje takim možem, katerim je ležeče samo na stvari, ki se ne ozirajo na strankarstvo in jim je tuje osobno mrženje, z eno besedo poročati bi moral tudi o Razingerjevi knjižici strokovnjak, nikakor pa ne človek, kateremu manjka dovolj studij. Kako more n. pr. oni, ki govori slovenščino, kakor „vi nič se nijste ne učili“, ali „pregibaj ti mene“, razsojevati o slovenskem jeziku nove izišle slovenske šolske knjige?

Te vrstice, samo svoje osobne opazke, nikaka kritika, spisal sem v to svrhu, da se bode slovenski učitelj laglje orijentiral v tej zadevi.

Fran Hlavka.

Umrli so v Ljubljani:

11. junija: Marija Habijan, gostija, 70 l., v kolodvorskih ulicah št. 4, za srčno napako.
12. junija: Marija Habijan, dekle hči, 2½ m., v kolezijske ulici št. 12, za božjastjo. — Janez Klemenc, hišnega gospodarja vdove sin, 23 l., na poljanskem trgu št. 5, za jetiko.
13. junija: Ana Bevec, šivilja, 21 l., na bregu št. 4, za srčno napako. — France Belič, deklin sin, 28 d., na starem trgu št. 16, za božjastjo.
14. junija: Jurij Grahek, bivši graščinski upravnik, 77 l., v prečnej ulici št. 2, za otrpnenjem pljuč. — Urban Brandstätter, čevljar, 61 l., v merosodnih ulicah št. 1, za vteklino na pljučih.

Tuji.

15. junija:

Pri Slonu: Wimmer iz Gradca. — Krumm iz Dunaja. — Marschall iz Trebnja. — Walmarin, Sigi iz Dunaja.

Pri Malici: Wedeki iz Dunaja. — Zangerle iz Kočevja. — Salsar iz Dunaja. — Schlednig iz Gradca.

Dunajska borza 16. junija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	73 gld. 35	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	73	95
Zlata renta . . .	89	10
1860 drž. posojilo . . .	132	25
Akcije narodne banke . . .	834	—
Kreditne akcije . . .	281	40
London . . .	117	15
Srebro . . .	—	—
Napol. . .	9	32½
C. kr. cekini . . .	5	53
Državne marke . . .	57	55

Tržne cene

v Ljubljani 16. junija t. l.

Pšenica hektoliter 10 gld. 24 kr. — rež 7 gld. 15 kr.; — ječmen 5 gld. 51 kr.; — oves 3 gld. 71 kr.; — ajda 5 gld. 51 kr.; — pros 5 gld. 51 kr.; — koruza 6 gld. 50 kr.; — krompir 100 kilogramov 4 gld. — kr.; — fižol hektoliter 9 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 78 kr.; mast — gld. 74 kr.; — špeh frišen — gld. 68 kr.; špeh povojen — gld. 70 kr.; — jajce po 1½ k.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 56 kr.; — teletnine 50 kr.; — svinjako meso 64 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 87 kr.; — slame 1 gld. 78 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gld. 20 kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Prodaja košnje.

Na graščini Polhovi gradec, okraj vrhniški, se bode dne 24. t. m. ob 9. uri dopoldne za leto 1880 po dražbi prodala košnja mrve in otave. — Kupčevalci so uljudno vabljeni. (265—2)

Komí,

dober prodajalec, takoj dobi službe pri

Jos. Erath-u

(279)

v Mokronogu.

Košnja v najem.

V ponedeljek dne 21. junija 1880 ob 9. uri se bode dala v najem v kosovih košnja Jalenovega travnika v trnovskem mestnem logu.

Kdor hoče košnjo vzeti v najem, naj pride navedenega dne ob 9. uri na označeni travnik. (278—1)

Dr. Spranger-Jeve

kapljice za želodec

pomagajo na hip vsakemu v želodec bolnemu, odpró hitro in brez bolečin truplo, dajejo slast do jedi, odstranijo takoj želodčevo kislino, mastno podiranje, slabost, krč v želodec in varujejo nalezljivih bolezni. Naj se poskusi z majhenim in vsagdo preveri o njih brzem vplivanju.

Prodaje lekarnar J. Swoboda v Ljubljani, sklenico po 30 in 50 kr. (168—12)

Tovarišča se išče!

Neko v Trstu uže 26 let postojéče

krojaško rokodelstvo za gospode,

ki ima dobrih naročnikov, išče si tovarišča, kateri ima 2 do 3000 gold.

Ponudbe naj se pošiljajo pod: „E. K. 100. poste restante Trst. (280—1)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

*) Cena tej je vezanej samo 20 novč.